

พัฒนาการและการจำแนกสกุลของลูกปลาวัยอ่อนในวงศ์ปลาเนื้ออ่อน

The Development and Genus Identification of
the Fish Larvae in Family Siluridae

อภิชาติ เต็มวิชากร	Apichart Termvidchakorn
จินตนา โทชนะโกศา	Jintana Totanapoca
ฉวีวรรณ สุขมงคลรัตน์	Chaweewan Sukmongkolrat
อภิรดี หันพงษ์กิตติกุล	Apiradee Hanpongkittikul
สิริวรรณ สุขศรี	Siriwan Suksri

สำนักวิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืด
กรมประมง
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

Inland Fisheries Research and Development Bureau
Department of Fisheries
Ministry of Agriculture and Cooperatives

พัฒนาการและการจำแนกสกุลของลูกปลาไว้อ่อนในวงศ์ปลาเนื้ออ่อน

อภิชาติ เต็มวิซชากร^{๑*} จินตนา โทธนะโกคา^๒ นวีวรรณ สุขมงคลรัตน์^๓

อภิรดี หันพงษ์กิตติกุล^๔ และ สิริวรรณ สุขศรี^๔

^๑ สถานีประมงน้ำจืดจังหวัดปราจีนบุรี

^๒ สำนักวิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืด

^๓ สถานีประมงน้ำจืดจังหวัดตราด

^๔ สถาบันวิจัยและพัฒนาทรัพยากรประมงน้ำจืด

บทคัดย่อ

การศึกษาพัฒนาการของลูกปลาในวงศ์ปลาเนื้ออ่อน (Family Siluridae) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาการของลูกปลาไว้อ่อน และเพื่อจัดทำคู่มือในการจำแนกสกุลของลูกปลาไว้อ่อนในวงศ์ปลาเนื้ออ่อน ดำเนินการตั้งแต่เดือนตุลาคม 2548 ถึงเดือนกันยายน 2549 โดยรวบรวมตัวอย่างลูกปลาจากการเพาะพันธุ์และจากธรรมชาติ ประกอบด้วยปลาหางเบือน (*Belodontichthys truncatus* Kottelat & Ng, 1999) ปลาแดง (*Micronema bleekeri* (Gunther, 1864)) ปลาก้างพระร่วง (*Kryptopterus bicirrhis* (Valenciennes, 1839)) ปลาชะโอน (*Ompok bimaculatus* (Bloch, 1794)) ปลาชะโอนหิน (*Silurus torrentis* Kobayakawa, 1989) และปลาเค้าดำ (*Wallago leerii* Bleeker, 1851) โดยศึกษาพัฒนาการของลักษณะภายนอกที่สามารถนับจำนวนได้ (meristic character) ของลูกปลาตั้งแต่ฟักออกจากไข่เป็นตัวอ่อนที่มีถุงอาหารสำรองปรากฏอยู่ (yolk sac stage) ลูกปลาไว้อ่อนระยะแรก (pre larval stage) ลูกปลาไว้อ่อนระยะหลัง (post larval stage) จนกระทั่งมีการพัฒนาของอวัยวะต่าง ๆ ครบถ้วนเหมือนกับตัวเต็มวัยหรือในระยะลูกปลานขนาดเล็ก (juvenile stage)

จากการศึกษาพบว่า การจำแนกสกุลของลูกปลาใช้จำนวนมัดกล้ามเนื้อทั้งหมด จำนวนมัดกล้ามเนื้อหน้าช่องเปิดต่อทางเดินอาหาร ความยาวของหนวดขากรรไกรบน ลักษณะรูจมูก ความกว้างของปาก ขนาดของครีบหลัง รูปร่างของครีบหางและรูปแบบของจุดสีที่อยู่บนลำตัวของลูกปลา โดยลูกปลาแรกฟักออกจากไข่หรือลูกปลาระยะแรกใช้จำนวนมัดกล้ามเนื้อ มัดกล้ามเนื้อหน้าช่องเปิดต่อทางเดินอาหาร และจุดสีบนลำตัวของลูกปลา และใช้ความยาวของหนวดขากรรไกรบน ความกว้างของปาก ขนาดของครีบหลัง ลักษณะรูจมูก รูปแบบของครีบหางและจุดสีบนลำตัวในการจำแนกลูกปลาระยะหลังและลูกปลานขนาดเล็ก

คำสำคัญ: ลูกปลาไว้อ่อน พัฒนาการ การจำแนกสกุล วงศ์ปลาเนื้ออ่อน ปลาหางเบือน ปลาแดง

ปลาก้างพระร่วง ปลาชะโอน ปลาชะโอนหิน ปลาเค้าดำ

*ผู้รับผิดชอบ: อ.กบดินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี ๒๕๑๑๐ โทร.๐-๓๖๔๘๘-๖๗๔๘-๕ e-mail: Apichart@fisheries.go.th

The Development and Genus Identification of the Fish Larvae in Family Siluridae

Apichart Termvidchakorn^{1*} Jintana Totanapoca² Chaweewan Sukmongkolrat³

Apiradee Hanpongkittikul⁴ and Siriwan Suksri⁴

¹ Prachin Buri Inland Fisheries Station

² Inland Fisheries Research and Development Bureau

³ Trad Inland Fisheries Station

⁴ Inland Fisheries Resources Research and Development Institute

Abstract

The larval development of the sheat fish in Family Siluridae was studied for their meristic development from yolk sac stage to the juvenile stage which their meristic character was similar to the adult fish. Larvae samples, comprised of *Belodontichthys truncatus* Kottelat & Ng, 1999 *Micronema bleekeri* (Gunther, 1864) *Kryptopterus bicirrhis* (Valenciennes, 1839) *Ompok bimaculatus* (Bloch, 1794) *Silurus torrentis* Kobayakawa, 1989 and *Wallago leerii* Bleeker, 1851 were collected from aquaculture and natural water during October 2005 to September 2006.

For the genus identification of the larvae, number of myomere, pre anal myomere, length of maxillary barbels, nostril, mouth size, size of dorsal fin, shape of caudal fin and melanophore pigment pattern were used to identify the fish. The number of myomere, pre anal myomere and pattern were used for identify the yolk sac stage and pre larval stage. While the post larval stage and juvenile, length of maxillary barbels, mouth width, size of dorsal fin, nostril, caudal fin shape and melanophore pigment were used to identified their species.

Key words: fish larvae, development, genus identification, Siluridae, *Belodontichthys truncatus*, *Micronema bleekeri*, *Kryptopterus bicirrhis*, *Ompok bimaculatus*, *Silurus torrentis*, *Wallago leerii*

* Corresponding author: A.Kabinburi, C.Prachin Buri 25110 Tel. 0-3748-6748-9 e-mail:Apichart@fisheries.go.th